

[Horn.]

holmlufthavnsanlægget; derfor må de have tillid til og stole på, at vi mener noget med dette.

Må jeg sluttelig sige, at heri ligger egentlig en stærk opfordring til regeringen om at søge frem til så snart som muligt, at vi rent realistisk får opstillet, hvad vi har penge til i de nærmeste år, og hvilke opgaver vi gerne vil have indfriet. Vi stilles her i folketinget over for dette, at vi må vælge, for vi kan ikke klare det hele på én gang.

Jeg har gerne villet gøre disse personlige bemærkninger, fordi dette anlæg ligger mig meget på sinde og er af en størrelsesorden, som vi ikke normalt møder her i tinget.

Aksel Larsen: Jeg tror ikke, det er nødvendigt for mig at holde nogen længere tale ved denne lejlighed, tinget og offentligheden er fuldkommen klar over mine synspunkter.

Jeg vil blot have lov til at sige, at når det drejer sig om sådanne trafik anlæg som en virkelig brugbar storlufthavn i det nordiske område, der kun kan placeres på Saltholm, så behøver man ikke at blive forskrækket ved tanken om, hvad det koster.

Det er ikke sådan, at dette er noget, som skal betales af skatteyderne. Jeg kan citere, hvad den svenske rigsdagsmand Cassel engang måtte manuducere uforstående medlemmer af Nordisk Råd i på et plenarmøde i Nordisk Råd. Man stillede spørgsmålet: hvem skal betale denne storlufthavn? Og han svarede ganske enkelt: det skal de, der flyver.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 122 stemmer; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om begrænsning af refusion i henhold til lov om tilskud til de offentlige veje.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 14) findes i tidenden sp. 2387).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 78 stemmer mod 46.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om udenrigstjenesten.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 56) findes i tidenden sp. 2396).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 126 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. (Forhøjelse af medlemsbidraget).

(Lovforslaget (nr. 85) findes i tillæg A. sp. 1615, fremsættelsen i tidenden sp. 1676).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erling Dinesen: Lovforslaget om forhøjelse af kontingentet til arbejdsløshedskasserne er, synes jeg, faktisk noget af det mest urimelige, arbejdsministeren indtil nu har præsenteret os for. Samtidig er det et eklatant brud på forudsætningerne for arbejdsløshedskassernes tilslutning til den lovgivning, der blev gennemført om arbejdsløshedsforsikring og om overgang af arbejds-

[Erling Dinesen.]

formidlingen fra arbejdsløshedskasserne til de offentlige anvisningskontorer.

Der står i bemærkningerne til lovforslaget:

„Som et led i regeringens sparebestræbelser finder der forhøjelser sted af kontingenter, gebyrer m. v. på en række områder, hvor der i de senere år er sket forbedringer i standarden af de offentlige ydelser med betydelige forøgelse af statens udgifter til følge. Regeringen har fundet det rimeligt at medtage bidraget til arbejdsløshedsforsikringen i denne forbindelse.“

Jeg vil gerne understrege så stærkt, jeg kan, at det er aldeles ikke rimeligt. Det er nok muligt, at den motivering, der er anført i bemærkningerne til lovforslaget, kan anvendes på visse andre områder, det skal jeg da ikke bestride, men det gælder i alle tilfælde ikke på dette område. Det er i forvejen udtrykkeligt fastlagt i loven, at kontingentet skal stige i takt med stigningen i dagpengesatsen, og både arbejderrepræsentanter, arbejdsgiverrepræsentanter og ministeriets repræsentanter, kort sagt alle i det nedsatte udvalg og arbejdsministeren selv, har været enig i, at vi skulle have denne automatiske regulering af medlemsbidraget. Derfor er det aldeles urimeligt, hvad der her foreslås.

Må jeg føje til, at denne finansieringsordning, som altså findes i loven, jo også var forudsætningen for, at arbejdsløshedskasserne indbetalte 204 mill. kr. af deres formue til statskassen ved overgangen til det nye system. De kontingentreguleringer, der findes i loven, indebærer, at da man startede i 1967 med maksimumsatsen på 55 kr. pr. dag, skulle medlemsbidraget udgøre 101 kr. om året pr. arbejdsløshedsforsikret. I dag er maksimumsatsen 84 kr., og kontingentet er 161 kr. om året pr. medlem. Der er altså sket en forhøjelse af bidraget på ca. 60 pct., og det svarer ganske til den stigning, der er sket i dagpengesatsen, som også andrager ca. 60 pct.; der er altså reguleret

fuldt ud som aftalt. Den foreslåede forhøjelse på omkring 15 pct. er derfor simpelt hen en ekstraskat på en 14-15 mill. kr. årlig, der pålignes de arbejdere og funktionærer, der har været så formastelige at forsikre sig mod arbejdsløshed. Ærlig talt, det forekommer mig aldeles ubegribeligt, at arbejdsministeren vil komme med et så usagligt lovforslag.

Det er åbenbart ikke svært for regeringen at nå til enighed om foranstaltninger, der ensidigt rammer lønmodtagerne. Her er der tilmed tale om løftebrud på ganske samme måde, som især de radikale svigtede, da det drejede sig om at indfri løftet om en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under arbejdsløshed.

Vi må bestemt protestere mod et lovforslag af denne karakter, og jeg må henstille til arbejdsministeren, at han omgående tager dette forslag tilbage.

Asger Jensen: Det, der her foreslås, er, at der i medlemsbidrag skal betales, hvad der svarer til 2¼ dags understøttelse. Det forekommer mig, at hvis man vil opretholde foreninger og kasser, hvortil der skal svares kontingent, kan det ikke være ret meget mindre.

Jeg ved ikke, om hr. Erling Dinesen vil lægge op til at sige, at man slet ikke skulle have kontingent, men at det hele skulle betales over skatterne; det konservative folkeparti er ikke afvisende over for en sådan tanke. Man forstod ikke helt, om det var det, der var hr. Erling Dinesens mening, men hvis man vil have, der skal være et kontingent, er 2¼ dags understøttelse vel ikke urimeligt.

Vi synes, dette lovforslag er et rimeligt forslag, og det konservative folkeparti kan støtte det.

Robert Christensen: Jeg kan tilslutte mig den ærede sidste ordfører. Vi i venstre finder forslaget rimeligt. Jeg vil yderligere gøre opmærksom på, at da vi fornyede loven sidste år, fordoblede vi arbejdsgivernes bidrag

[Robert Christensen.]

til arbejdsløshedsunderstøttelsen, og at vi i øjeblikket har et lovforslag til udvalgsbehandling, hvorved vi forøger arbejdsgivernes bidrag til invalideforsikringsfonden.

Jeg kan på venstres vegne give tilslutning til den foreslåede ændring.

Erik Hansen (Ålborg amt): Jeg må nok sige, at hvis der skulle have været nogen rimelighed i de stærke vendinger, hr. Erling Dinesen fremkom med, måtte de være kommet for et års tid siden, da vi som nævnt af hr. Robert Christensen fordoblede arbejdsgivernes bidrag.

Jeg vil også gerne sige, at dette forslag er et led i sparebestræbelserne, og jeg finder det derfor rimeligt, at man forhøjer beløbet. Jeg mener ikke, at $2\frac{1}{4}$ gang dagpengebæbet virker urimeligt, når det drejer sig om en forsikring af denne størrelse. Når vi behandler disse spørgsmål her i tinget, så kunne vi godt, som vi har gjort nogle gange, se lidt ud over grænserne og se på, hvilket andet land der har tilsvarende forsikringsbestemmelser, når det gælder arbejdsløshed.

Hr. Erling Dinesen sagde, at de radikale svigtede, da talen var om fuld erstatning i tilfælde af arbejdsledighed. Den sag har man jo gravet frem nogle gange; jeg er i og for sig forbavset over, at den bliver gravet frem endnu en gang. Den sidste drøftelse, vi havde om denne sag, tror jeg nok stort set endte i, at man var enig i, at 80 pct. egentlig var fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

Jeg vil gerne på det radikale venstres vegne anbefale lovforslaget.

Arne Larsen: Det foreliggende lovforslag om forhøjelse af medlemskontingentet til arbejdsløshedskasserne er jo et led i regeringens sparebestræbelser. „Støvsugerbanden“ har igen været ude med sugeapparatet og vil altså endnu en gang suge op af lønmodtagernes lommer. Denne gang er det altså arbejdsløshedskassekontingentet, det drejer sig om, som skal forhøjes med ca. 15-20 pct. eller for maksimumdagpengesatsernes vedkommende fra ca. 161 kr. til 190 kr. årlig. Statens udgifter til arbejdsløshedskasserne skal skæres ned ved, at der opkræves mere i kontingent hos de forsikrede, hvor man efter min opfattelse retfærdigvis burde være

gået den modsatte vej, nemlig at staten og arbejdsgiverne påtog sig større udgifter.

Lovforslaget er for os en vederstyggelighed, og vi afviser det på det kraftigste. Det karakteriserer i al sin enkelthed denne regerings holdning til lønmodtagerne. På den ene side påstår regeringen, at den er for prisstop, på den anden side gennemføres en række foranstaltninger med forhøjelse af kontingenter, gebyrer m. m. på en hel masse områder. Disse ting vil da automatisk medføre yderligere krav om lønkomensation og igen højere omkostningsniveau.

Efter vor opfattelse er dette simpelt hen meget uforstandigt. Vi kan fuldt ud tilslutte os den protest mod dette forslag, der er kommet fra Landsorganisationen De samvirkende Fagforbund og fra Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund. Men protester fra den side tager man altså ikke særlig alvorligt; anderledes når det er kapitalejere, der klager deres nød, så er man straks imødekommende.

Allerede på arbejdsløshedskassernes årsmøde i sidste måned blev ministeren advaret mod at lade dette anslag mod lønmodtagerne komme til udfoldelse, men det gør altså tilsyneladende intet som helst indtryk på denne regering. Arbejdsministeren tillader sig at komme med dette lovforslag på trods af, at man i det såkaldte Wechselmann-udvalg opnåede enighed med bred politisk tilslutning om, på hvilken måde og efter hvilke retningslinjer arbejdsløshedskassekontingentet skulle pålignes lønmodtagere og arbejdsgivere. Dette bedes man bemærke: det er altså en overenskomst eller et forlig, hvortil der har været bred politisk tilslutning også fra hr. Asger Jensens parti og fra hr. Erik Hansen (Ålborg amt)s parti. Nu står man altså i dag frejdigt frem og siger: det vedkommer ikke os, hvad vi gik ind på i sin tid, nu synes vi, det er rimeligt at komme med forhøjelser.

Dengang var man også enig om, at arbejdsanvisningen skulle overgå fra kasserne til det offentlige; det er vistnok en beslutning, som efterhånden er bittert fortrudt i lønmodtagerkredse. Regeringen tror øjensynlig, at den kan gøre lige akkurat, hvad der passer den, trods regeringspartiernes tilslutning til en given ordning i sin tid. Men vi er da efterhånden også klar over, at givne løfter fra borgerlige partiers side skal man

[Arne Larsen.]

ikke tage særlig højtideligt, så det overrasker os ikke.

Direkte asocialt og med stor slagside er lovforslaget jo også derved, at det kun er de arbejdsløshedsforsikrede selv, som skal yde højere bidrag; arbejdsgiverbidraget har man ikke haft i tankerne, ikke tale om, at det skal forhøjes — det er også nok så karakteristisk for denne regering.

Man forstår vel af disse bemærkninger, at socialistisk folkeparti på det bestemteste afviser dette lønmodtagerfjendske forslag.

Kjær Rasmussen: Det er jo en gevaldig måde, regeringen har fundet at motivere spareforslagene på. For et par uger siden fortalte socialministeren os, at vi såmænd godt kunne lade de forældre, som har børn i vuggestuer, børnehaver og fritidshjem, betale noget mere, betale en større andel selv, det ville ikke betyde ret mange kroner.

Nu kommer arbejdsministeren så og præsenterer sine regnestykker for folketinget. Han forklarer os, at det årlige medlemsbidrag til dagpengene gennemgående svarer til lidt under 2 dages arbejdsløshedsunderstøttelse, og dette beløb vil arbejdsministeren nu have hævet til 2,25 gange dagpengenes størrelse, en forhøjelse, som vil komme til at udgøre godt og vel 1 øre pr. arbejdstime, og det er jo heller ikke et beløb, som lyder af ret meget.

Meningen med at udtrykke sig på den måde er selvfølgelig, at man skal få en fornemmelse af, at dette i virkeligheden drejer sig om håndører. Men sådan forholder det sig jo bare ikke, for ses nemlig regeringens spareforanstaltninger under ét, bliver det pludselig store udgifter, som væltes over på den almindelige befolkning.

Vi har sagt før, men vil da gerne gentage det, at vi anser denne politik for at være en usocial politik. Det er en politik, som går ud over de mennesker, der er helt afhængige af det offentlige sociale servicesystem, altså alle de mennesker, som ikke selv har råd til at betale for en privat pleje.

Vor ordfører sagde under finanslovdebatten, at han syntes, regeringen skulle prøve på at finde nogle indtægter i stedet for, og så påpegede han en lang række områder, hvor der var mulighed for, at staten kunne skaffe sig indtægter, hvis den ellers ville.

Jeg må henlede arbejdsministerens opmærksomhed på de bemærkninger, vor ordfører gjorde under finanslovdebatten. Hvis ministeren nemlig ville studere disse bemærkninger lidt, var det ikke nødvendigt for ham, tror jeg, at komme med et forslag af den art, han er kommet med her.

Det siger sig selv, at på det foreliggende grundlag kan vi ikke medvirke.

Hanne Reintoft: Også dette lovforslag er et af regeringens spareforsøg vendt mod befolkningen og her mod den gruppe arbejdere, der i forvejen har meget høje kontingenter at betale. Det er vendt netop mod den gruppe mennesker, der løber en stor risiko for arbejdsløshed — hver 10. arbejdsmand i Nordjylland går ledig for øjeblikket — på grund af regeringens økonomiske politik, og det bliver endnu værre, hvis vi kommer ind i fællesmarkedet.

Jeg har klart og tydeligt sagt, hvad vi mener om denne asociale form for udover skatter, afgifter, stigende priser og trusler mod dyrtidsreguleringen at læsse byrder på befolkningen på den måde. Det hele tager sig i og for sig meget fikst ud, det kan jeg godt se, det er små forhøjelser her og dér; men resultatet er en stadig sænkning af levestandarden, og det er en stadig sænkning af levestandarden netop for de befolkningsgrupper, der dårligst kan klare det. Man venter vel heller ikke fra regeringens side, at befolkningen ikke en dag vil reagere. Jeg ved godt, at man trøster sig evig og altid med det store tavse flertal. Men der kommer nok en dag, hvor tavsheden ophører.

Med hensyn til arbejdsløshedslovgivningen havde det vel nok været mere på sin plads at overveje at fremskaffe den fulde dækning for tabt arbejdsfortjeneste, som flere gange er stillet i udsigt, og som var en af forudsætningerne for det skæbnesvangre forlig, socialdemokratiet indgik med de borgerlige partier om at fjerne arbejdsanvisningen fra fagbevægelsen. Jeg forstod hr. Erling Dinesen i dag således, at man erkendte fallitten, man erkendte, at socialdemokratiet var blevet snydt. Partiet er blevet snydt. Det er LO-arbejderne, der betaler, og det kunne måske medføre, at man en anden gang gjorde sig visse overvejelser, inden man solgte fagbevægelsens velerhvervede rettigheder til de borgerlige.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlggaard): Det er naturligvis ikke kommet helt overraskende for regeringen, at de mange lovforslag, der tager sigte på at begrænse stigningen i de offentlige udgifter, ikke er blevet modtaget med jubel. Vi havde faktisk ikke ventet det, og forhandlingerne her i dag ved første behandling af dette lovforslag har fået nøjagtigt det forløb, jeg havde regnet med.

Jeg vil gerne give to kommentarer til de betragtninger, som er fremsat. For det første: naturligvis kan arbejdsgiverne og LO ikke i deres indbyrdes forhandlinger, heller ikke i sagkyndige udvalg, forpligte statskassen, og de kan slet ikke gøre det for evigt. At lysten er til stede, tvivler jeg ikke på, det har jeg såmænd mange lejligheder til at iagttage, men det kan altså ikke lade sig gøre.

I foråret besluttede tinget i overensstemmelse med dette synspunkt og i fuld enighed — både hr. Erling Dinesen og hr. Arne Larsen deltog — at fordoble arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen, som jo er et led i de samme aftaler, som de to ærede ordførere nu henviser til. Den forøgelse af medlemskontingenterne, der nu er tale om, på 10-15 pct., er ikke en indgriben i mere sakrosankte rettigheder end det, der skete i foråret.

Hr. Erling Dinesen var som sagt med til at gennemføre denne forhøjelse. Hvis hr. Erling Dinesen var gået imod i foråret, da det drejede sig om arbejdsgiverbidraget, ville jeg synes, han havde indtaget en forkert holdning, men det havde dog i så fald i det mindste været muligt at tage hans forargelse her i dag alvorligt. Det er det ikke nu.

Det andet, jeg gerne vil sige, er, at der sker stadige standardforbedringer inden for arbejdsløshedsforsikringsområdet. Reguleringen af dagpengen efter indkomst i stedet for efter pristal er udtryk for en løbende standardforbedring. Den forhøjelse af dagpengemaximum, vi gennemførte i foråret, er en standardforbedring. Deltidsforsikringen er også en standardforbedring, og flere standardforbedringer kunne der peges på. Det er velbegrundet, når et spareprogram udarbejdes, at kaste blikket på ordninger, som i de senere år er blevet mærkbart forbedret.

Jeg vil gerne til dette knytte den be-

mærkning specielt rettet til hr. Erling Dinesen, at disse standardforbedringer fører til øgede statsudgifter. Det er ikke procentregning, der her er brug for, men en konstatering af det faktum, at de stadige standardforbedringer, jeg har peget på, fører til øgede statsudgifter.

Jeg har faktisk ikke fantasi til at forestille mig, at en kontingentforhøjelse på 1-1½ øre i timen skulle findes urimelig af dem, der er medlemmer af verdens bedste arbejdsløshedsforsikring, for det er jo det, vi har her i landet.

Erling Dinesen: Jeg kan til nød forstå, at hr. Robert Christensen og hr. Erik Hansen (Ålborg amt) plumpede i lige til halsen med at tale om arbejdsgiverbidraget, der blev forhøjet i foråret, men jeg har unægtelig svært ved at forstå, at arbejdsministeren plumpede i til helt op over ørene i dette spørgsmål. Hvad var baggrunden for det, der skete i foråret? Det var et forslag fra arbejdsministeren om en forhøjelse af arbejdsgiverbidraget, og i bemærkningerne til det forslag, som arbejdsministeren sendte til udvalget, skrev han, at den seneste forhøjelse af arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen skete ved lov nr. 159 af 13. april 1960, altså for 10 år siden, da arbejdsgiverbidraget blev forhøjet fra 38 kr. til 45 kr. årlig pr. ulykkesforsikret helårsarbejder. Arbejdsgiverbidraget var således ikke blevet reguleret i de sidste 10 år, i hvilken periode udgifterne til dagpenge næsten er firdoblet og det offentliges andel i udgifterne steget fra 25 pct. til 75 pct.

Man kan da ikke påberåbe sig i den sag, det her drejer sig om, at man endelig efter 10 års forløb fandt ud af, at arbejdsgiverbidraget skal reguleres i overensstemmelse med den udvikling, der har været, og så komme og drage det ind i debatten om det, der foregår her nu, når man automatisk siden 1967, da man fastsatte et bestemt udgangspunkt, har reguleret såvel satser som bidrag til arbejdsløshedsforsikringen. Jeg synes, det er helt urimeligt og ubegribeligt, at man drager dette ind i diskussionen.

Som sagt, det er ikke noget forslag fra folketingsudvalget. I det udvalg, der har været nedsat, hvor arbejdere og arbejdsgivere, men også arbejdsministeriet har været repræsenteret, var man enig om, at denne

[Erling Dinesen.]

finansieringsordning skulle anvendes fremover, og det var forudsætningen for alle de andre ting, der skete i forbindelse med arbejdsløshedsforsikring og arbejdsformidling.

Hr. Erik Hansen (Ålborg amt) siger, at de radikale ikke har svigtet. Jo, de har desværre, og det er ikke den eneste gang, men det er en dårlig trøst. Forholdet er det, at de radikale sammen med SF og socialdemokratiet var enige om i udvalget, at det, man skulle stille imod, var en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste; det blev jeg på daværende tidspunkt som arbejdsminister opfordret til at arbejde videre med. Denne målsætning var de radikale enige i, men den er de løbet fra på et senere tidspunkt efter regeringsskiftet.

Fru Hanne Reintoft kan for så vidt have ret i, at socialdemokratiet blev snydt. Men hvorfor blev vi snydt? Ja, vi blev snydt, bl. a. fordi fru Hanne Reintoft sørgede for, at vi fik en borgerlig regering i stedet for den socialdemokratiske. Havde vi haft det flertal, vi havde for et par år siden, var det ikke sket; det er beklageligt, men det er der jo ikke så forfærdelig meget at gøre ved nu.

Det er altså stillingen, og derfor har arbejdsministeren heller ikke ret, når han siger, at vi ikke har nogen grund til at være forargede. Vi har virkelig grund til at være forargede over et så eklatant brud på de forudsætninger, hvorunder hele denne lovgivning er kommet til verden.

Hanne Reintoft: Jeg undrede mig egentlig lidt, for jeg stod så spændt og lyttede efter, hvad hr. Erling Dinesen ville svare hr. Asger Jensen med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt hele kontingentet til arbejdsløshedsforsikringen skulle væltes over på skatterne, for det, hr. Asger Jensen vil, er jo at tage arbejdsløsheds-kasserne fra fagbevægelsen. Jeg havde egentlig troet, at hr. Erling Dinesen var kommet med en klar tillkendegivelse om socialdemokratiets stilling på det punkt.

Må jeg så lige sige, at da den socialdemokratiske regering i 1967 efter at have nedstemt en tillidsdagsorden til sig selv valgte at gå, lå jo på bordet det forslag om at tage anvisningen fra fagbevægelsen, der siden blev vedtaget af den borgerlige regering,

uden at der var flyttet et komma. Havde den socialdemokratiske regering ikke måttet gå på det, den gik på, var den nok kommet til at gå på det spørgsmål, for det havde jeg i hvert fald for min del aldrig stemt for.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard):
Hr. Erling Dinesen indtager det standpunkt, at ændringen af arbejdsgiverbidraget i foråret var han enig i og kunne stemme for, fordi det var en halv snes år siden, der senest var sket en ændring af arbejdsgiverbidraget.

Ja vel, derom er altså hr. Erling Dinesen og jeg enige, men der er jo tale om, at det sagkyndige udvalg, hvori arbejdsmarkedets parter og arbejdsløsheds-kasserne var repræsenteret, så sent som i december måned 1969 afgav deres afsluttende betænkning, som indeholdt en enig udtalelse fra disse parter om, at der ikke var anledning til at ændre ved kontingenter og arbejdsgiverbidrag.

Der er altså ikke tale om at henvise til noget, der er sket for 10 år siden, men om en enighed mellem parterne konstateret i det sagkyndige udvalg så sent som i december 1969, altså få måneder før vi faktisk i enighed her i folketinget gennemførte kontingentændringen.

Naturligvis kan parterne i et sagkyndigt udvalg ikke forpligte folketinget, det kan kun folketinget selv, men det er da helt klart, at når folketinget frit kan tage stilling til et forslag fra parterne udarbejdet i 1969, kan man i endnu højere grad gøre det, når det drejer sig om noget, der har fået den alder, som ligger i, at det er et endnu ældre standpunkt, nemlig fra 1967 eller tidligere.

Lad mig også sige til hr. Erling Dinesen, at de arbejdsløsheds-satser, som hr. Erling Dinesen altså ikke er tilfreds med i dag, er foreslået i enighed af det sagkyndige udvalg, som han i øvrigt baserer sine betragtninger på.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Arbejdsministeren snakker jo helt uden om det, der er det afgørende i denne sag, nemlig at her kommer man med et forslag om en forhøjelse af arbejdsløsheds-kassekontingentet, til trods for at det er reguleret i overensstemmelse med

[Erling Dinesen.]
de aftaler, der er sket, i overensstemmelse med den udvikling, der har været i dagpengesatserne.

Det har ikke noget med disse ting at gøre, hvad organisationerne har været enige om. Det er rigtigt, at de har været enige om, at der ikke burde ske nogen ændringer i finansieringsformen, men når arbejdsministeren siger, der på arbejdsgiverside ikke har været reguleret i 10 år, hvorimod man med udgangspunkt i 1967 har foretaget en løbende regulering, så kan de ting jo overhovedet ikke sammenlignes. Derfor er det et urimeligt, et usagligt, ja, et reaktionært lovforslag.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): De ting, man nåede frem til i 1967, må selvfølgelig ses på baggrund af den forsikringsordning, man lavede i 1967. Men siden da er der sket en række standardforbedringer, som motiverer ændringer i ordningen, der oven i købet samtidig sker som led i et spareprogram, hvorved arbejdsløshedskassemedlemmerne på andre fronter slipper billigere i skat.

Arne Larsen: Arbejdsministeren bliver ved at snakke udenom, snakke om standardforbedringer og meget andet og synes altså, at arbejdsgiverbidraget ikke burde forhøjes netop i forbindelse med standardforbedringer. Hvorfor skal arbejdsgiverne ikke være med til at dække disse, hvorfor skal det ensidigt lægges over på lønmodtagerne og de forsikrede i arbejdsløshedskasserne? Jeg forstår ikke, at ikke arbejdsministeren er af den opfattelse, at der bør være lighed her, når alle disse standardforbedringer skal klares og omkostningerne udredes. Hvorfor ikke så foreslå, at arbejdsgiverbidraget bliver forhøjet på samme måde som de arbejdsløshedsforsikredes, altså 2¼ gang dagpengesatsen; man kunne jo sætte arbejdsgiverbidraget til 1½ gang dagpengesatsen og så hele tiden få en normal regulering af arbejdsgiverbidraget i forhold til dagpengesatserne. Men det vil arbejdsministeren nok ikke gå med til.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Jeg kunne egentlig godt lide at vide, hvad det er for standardforbed-

ringer, der er sket, som begrunder en kontingentforhøjelse. Der er sket en vis udbygning, som man har lagt megen vægt på, af arbejdsformidlingen, men der er jo ikke sket forbedringer på de områder, der er af afgørende betydning, hvad angår de mobilitetsfremmende ydelser. Tværtimod er der her af arbejdsministeren fremsat et lovforslag, som vi først kommer til at behandle efter nytår, hvor der er tale om direkte nedskæringer og forringelser i forhold til det, der er gældende i dag.

(Kort bemærkning).

Hanne Reintoft: Jeg er meget forundret og forskrækket — og det tror jeg også man i vide kredse i fagbevægelsen vil være — over, at jeg ikke fra socialdemokratiet kan få en ganske klar afvisning af hr. Asger Jensens forslag om, at arbejdsløshedsudgifterne skulle betales over skatterne. Det at kæmpe for at bevare arbejdsløshedskasserne bliver et af de mest brændende problemer for fagbevægelsen i den kommende tid, da ingen vel er i tvivl om, hvad f. eks. de konservative mener om det. Jeg tror nok, man venter en klar afstandtagen fra socialdemokratiets side.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Det lovforslag, vi efter jul skal behandle, om bl. a. ændrede regler for de mobilitetsfremmende ydelser, vil medføre forøgede udgifter til dette formål for statskassen på et par mill. kr.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Jeg vil ikke bestride, at det kan medføre forøgede udgifter for statskassen. Det betyder forringede forhold for de arbejdsløse og for arbejderne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

[Formanden.]

Jeg skal her udsætte mødet. Mødet genoptages i dag kl. 13.15, hvor vi begynder med punkt 10 på dagsordenen, spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 11.47.

Mødet genoptaget kl. 13.15.

Man gik til punkt 10 på dagsordenen:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Henning Andersen* til ministeren for kulturelle anliggender:

„Hvornår mener ministeren at projekteringen af det fynske musikcenter ved universitetet i Odense kan påbegyndes?“

Henning Andersen: Baggrunden for, at jeg har rejst dette spørgsmål til kulturministeren, er, at man på Fyn frygter, at den bevilling på ca. 16 mill. kr., der var stillet i udsigt af ministeren til det omtalte musikcenter i Odense i forbindelse med bygningen af universitetet, skulle være blevet ofret til fordel for et kulturhus her i København. Jeg ville være meget teknemlig, såfremt ministeren her kunne afkræfte dette samt omtrentligt sige, hvornår projekteringen påbegyndes. Undervisningsministeren sagde i sidste uge fra denne talerstol, at udbygningen af universitetet i Odense ville gå som planlagt. Jeg håber, kulturministeren kan sige det samme med hensyn til musikcentret i Odense.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Kulturministeriet har under planlægningen af Odense universitetscenter tilkendegivet sin store interesse i, at det fynske musikkonservatoriums problemer løses gennem en bygningsmæssig indplacering i Odense universitetscenter, og samtlige de forhandlinger, der er ført, har bekræftet denne interesse.

Det, der ligger bag spørgsmålet, det er den bekymring, der er opstået i Odense, fordi ministeriet samtidig søger at løse det

kgl. danske musikkonservatoriums påtrængende lokaleproblemer. Dette spørgsmål om det kgl. danske musikkonservatoriums lokaleproblemer har i mange år stået på dagsordenen, men er nu blevet aktualiseret derved, at der ret pludselig har vist sig at være muligheder for at skaffe en egnet grund; det har der ikke været muligheder for tidligere, hvor der har været penge, men ikke muligheder for at få arealer. Derfor er vi simpelt hen nødsaget til af hensyn til de vældige problemer, dette konservatorium slås med, at overveje, hvordan vi kan klare det spørgsmål.

Løsningen af dette problem kan få indflydelse på opbygningstakten for konservatoriet i Odense, men der kan ikke være tale om, at det griber forstyrrende ind med hensyn til det principielle, hvor vi i ministeriet fastholder centerideen.

Jeg kan oplyse til beroligelse for hr. Henning Andersen og andre, at vi i kulturministeriet har afsat 1 mill. kr. til generalplanlægningen af konservatoriet i Odense, og denne generelle planlægning omfatter også skitseprojektering; for så vidt er projekteringsprocessen altså allerede begyndt.

Henning Andersen: Jeg takker ministeren for svaret. Jeg forstår udmærket godt det problem, der er opstået her i København, og også, at det skal løses. Men det glæder mig at høre, at der er sat 1 mill. kr. af til en generel planlægning af centret i Odense. Jeg håber så, at den planlægning må fortsætte samtidig med udbygningen af universitetet i Odense. Jeg takker for tilsagnet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Burgdorf* til finansministeren:

„Vil ministeren undersøge mulighederne for, at handelen nord for den dansk-tyske grænse ligestilles med handelen syd for grænsen med hensyn til refusion af betalt moms, når solgte varer udføres?“

Skriftlig begrundelse:

Baggrunden for spørgsmålet er, at der ikke er lige vilkår for grænsehandelen nord og syd for grænsen.

Ved køb af varer i Tyskland kan man ved udrejse få stemplet en udførselserklæring,

[Burgdorf.]

der giver adgang til at få den betalte moms tilbagebetalt, når man på ny kommer til Tyskland.

Det giver ikke alene en direkte fordel, men er også en tilskyndelse til fornyet rejse og dermed måske nye indkøb og øget valutaforbrug.

Danske handlende kan — med få undtagelser — ikke gøre gengæld ved at byde tilrejsende kunder sydfra en tilsvarende fordel. Derved forringes den danske grænsehandels konkurrencemæssige stilling.

Burgdorf: Når jeg har stillet det foreliggende spørgsmål til finansministeren, er det for om muligt at bibringe lidt mere lighed i betingelserne for de handlende nord og syd for grænsen, hvad momsgodtgørelsen angår. Når tyskerne opretholder den ordning, de nu har og har haft i længere tid, må det vel være, fordi de ser en fordel heri og ikke bare for danskernes blå øjnes skyld. Derfor mener jeg, at vi med fordel kunne indføre den samme ordning herhjemme.

Dertil kommer, at man vel ikke kan opretholde den slags skæve ordninger, den dag Danmark bliver medlem af fællesmarkedet. Jeg håber på et positivt svar fra finansministeren.

Finansministeren (Poul Møller): Lad mig straks fastslå, at jeg er enig med hr. Burgdorf i, at det er uheldigt, at der ikke gælder lige vilkår for grænsehandelen nord og syd for den dansk-tyske grænse.

Vi er bekendt med, at de handlende i Tyskland kan få godtgjort momsen på varer, som de har solgt til danske turister. Betingelserne for denne godtgørelse er, at den handlende i forbindelse med salget udsteder en særlig udførsels erklæring med specificerede oplysninger om varens art og pris samt køberens navn, adresse, pasnummer osv. Når køberen rejser ud af Tyskland, skal han sørge for at forevise varerne for det tyske toldvæsen, der så forsyner udførsels erklæringen med en attest om, at udførslen har fundet sted. Henvender køberen sig til den tyske forretning, som har solgt varerne, når han næste gang kommer til Tyskland, kan han få det betalte momsbeløb tilbage mod at aflevere den attesterede udførsels erklæring til forretningen. Køberen skal blot

sørge for at henvende sig til den tyske sælger inden 6 måneder efter, at købet har fundet sted.

De varer, som en dansker således har købt i Tyskland, i realiteten uden tysk moms, kan han indføre som rejsegods her til landet uden at betale told eller afgift, såfremt han holder sig inden for den såkaldte 350 kr.s grænse med hensyn til indkøbets størrelse. Der gælder særlige regler om tobak og stærke drikke, som det ærede medlem sikkert kender. Ved fastsættelsen af reglerne om afgiftsfri indførsel som rejsegods har man egentlig lagt til grund, at der i stedet for vor egen afgift blev betalt afgift i det land, hvori indkøbet er foregået. Det er da også tilfældet, når det drejer sig om varer, som købes i de andre nordiske lande. Jeg minder her om, at vi for et par år siden satte en stopper for en betydelig del af den afgiftsfri indførsel som rejsegods af varer, der var købt om bord i færger og skibe m. v. i udenrigs fart.

Vi har kun i et meget begrænset omfang givet mulighed for, at turister kan købe varer uden afgift til at medtage ved udrejsen her fra landet. Der praktiseres nogle specielle regler i denne henseende, hvor det drejer sig om indkøb af guld- og sølvvarer, pelsvarer og radioartikler. En udvidet adgang for udlændinge til at købe afgiftsfrit eller mod senere godtgørelse ville utvivlsomt betyde et stærkt udvidet arbejde for toldvæsenet ved grænsestederne. Hidtil har erhvervslivets interesse for sådanne ordninger, som betyder en øget regnskabsmæssig belastning af detailhandlerne, ikke været stor.

Jeg forstår imidlertid udmærket vel, at den nuværende situation er utilfredsstillende for de danske handlende i grænselandet, og jeg er indstillet på at undersøge, om der er nogen mulighed for at hjælpe på forholdene. Jeg synes imidlertid, at det var at foretrække, om de tyske myndigheder var indstillet på at ophøre med at give afgiftsgodtgørelser, fremfor at vi skulle til at fritage for dansk moms.

Jeg skal i denne forbindelse henlede opmærksomheden på, at tyskerne ikke giver refusion til rejsende fra andre fællesmarkedslande. Dette er nemlig ikke lovligt efter de direktiver, der gælder for rejsetrafikken inden for fællesmarkedet. Skulle Danmark blive medlem af fællesmarkedet, ville det

[Finansministeren.]

medføre, hvis vi indførte en ordning lig den tyske nu, at vi måtte ophæve den igen, når vi blev medlem af fællesmarkedet.

Burgdorf: Jeg takker finansministeren for den udmærkede redegørelse dette problem angående, og jeg takker også, fordi man vil undersøge problemerne. Det er jo muligt, at problemet løses på den anden facon, at det bliver tyskerne, der ophæver godtgørelsesordningen, men det, jeg har tilstræbt, er bare en ligestilling.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Erling Dinesen* til undervisningsministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at fremme opbygningen af universitetscentret i Odense?“

Skriftlig begrundelse:

Af pressemeddelelser og af udtalelser fra såvel studerende som lærere og særligt interesserede fremgår det, at opbygningen af universitetscentret i Odense ikke går så glat, som man egentlig kunne forvente på baggrund af den almindelige tilslutning, der har været til centertanken.

Vi har set en række positive udtalelser om, hvorledes mange forskellige uddannelsesinstitutioner kunne udbygges i Odense som et led i Odensecentret.

Det ville betyde gennemførelse af vigtige strukturændringer i uddannelserne og en rationel tilrettelæggelse af praktiske opgaver på tværs af de traditionelle institutionsgrænser.

Nu er det, som om de praktiske resultater, man i Odense havde håbet på, lader vente på sig. Utålmodigheden breder sig, og i Odense har man en fornemmelse af, at udviklingen af centret er gået i stå.

Derfor er der virkelig interesse for at få at vide, hvad ministeren mener om sagen, og

om ministeren vil gøre en ekstra indsats for at fremme opbygningen af universitetscentret i Odense.

Erling Dinesen: Det spørgsmål, jeg har stillet, er lidt i familie med det spørgsmål, som for et øjeblik siden blev besvaret af kulturministeren, og jeg har givet en nærmere begrundelse for, hvorfor jeg ønsker, at undervisningsministeren skal svare på spørgsmålet om, hvad ministeren agter at foretage sig for at fremme opbygningen af universitetscentret i Odense.

Jeg har fået den fornemmelse gennem samtaler med både studerende, lærere og andre interesserede derovre, at der ligesom er gået grus i maskineriet. Der er megen sympati for centertanken, og der er fremsat mange positive udtalelser om, hvordan mange forskellige uddannelsesinstitutioner kunne udbygges i Odense som et led i Odensecentret. Man fremhæver betydningen af, at der kan blive tale om vigtige strukturændringer i uddannelserne og en rationel tilrettelæggelse af praktiske opgaver på tværs af de traditionelle institutionsgrænser. Men man har altså en fornemmelse af, at det ligesom er ved at gå i stå. Der er nogen bekymring, og det er derfor, jeg tror, at man er meget interesseret i at få en redegørelse fra undervisningsministeren.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg må begynde med at erindre om, at i foråret indviedes patologisk institut ved det nye universitetscenter i Odense, at loven om universitetscentrets opbygning blev vedtaget i foråret, og at arbejderne med opførelse af permanente bygninger til universitetet er i gang.

Men jeg forstår hr. Erling Dinesens spørgsmål som navnlig rettet imod planerne om centeropbygningen og skal gerne redegøre for, hvorledes det går med dem. Jeg mener at kunne sige, at der ikke er grus i maskineriet, og at der ikke er noget ønske om at sinke denne udbygning.

[Undervisningsministeren.]

I september begyndte man ved universitetet i Odense uddannelse i faget legemsøvelser. Denne uddannelse har indtil nu kun været givet ved Danmarks højskole for legemsøvelser i København; nu kan uddannelsen altså også fås i provinsen. I pagt med centerideen er uddannelsen ikke henlagt til en nyoprettet højskole, men henlagt til universitetet som ny uddannelsesmulighed.

Dernæst er i efteråret et nyt samfundsvidenskabeligt studium påbegyndt ved universitetet. Dette studium kan føre frem til eksamen i samfundsfag svarende til eksamener ved Københavns og Århus universitet, men det kan også med en anden kombination af tilvalgsfag føre frem til en ny socialvidenskabelig kandidateksamen. Jeg ser heri, at de tanker, som ligger til grund for rapporten om samfundsvidenskabelige basisuddannelser, har vakt genklang i Odense, og at man dér er klar til at gå i gang med disse nye basisuddannelser.

Den begyndelse, som hermed er gjort i Odense med nye uddannelser bygget ind i centret, vil blive fulgt op i 1971, idet den HA-uddannelse, som man længe har ønsket i Odense, vil blive oprettet ved universitetet som et led i samfundsfagenes udbygning, når de formelle problemer i forbindelse med en sådan nydannelse er løst. Det skulle kunne ske fra efterårssemesteret 1971.

Jeg håber også, at de igangværende overvejelser i Odense om en nærmere integration af socialrådgiveruddannelsen og universitetets samfundsfaglige uddannelser må føre frem til en løsning i 1971.

Hvad angår musikonservatoriet, skal jeg henvise til det svar, som kulturministeren gav for få minutter siden.

Det er de nye fag, som skal integreres i universitetscentret, som er blevet det, eller som vil blive det i det kommende år.

Dernæst den organisatoriske opbygning og de administrative rammer for centrets drift. Om dem kan jeg oplyse, at undervisningsministeriet umiddelbart efter nytår vil optage forhandlinger med de myndigheder og institutioner, som berøres af centerplanerne. Disse forhandlinger vil blive ført på grundlag af planlægningsrådets centerbetænkning og en række kommentarer og forslag, som ministeriet har fået fra Odense universitets rektor.

Erling Dinesen: Jeg vil gerne takke undervisningsministeren for redegørelsen; navnlig tror jeg, det er meget vigtigt, at der kommer gang i det organisatoriske arbejde.

Om redegørelsen så helt og fuldt vil være i stand til at berolige dem, der virkelig interesserer sig for centeropbygningen derovre, kan der måske nok sættes et spørgsmålstegn ved. Forholdet er det, at de særligt sagkyndige og interesserede hævder, at der nu må skabes et lovmæssigt grundlag for centret som helhed; det vil sige, at man mener, der må træffes beslutning om, hvilke enheder der skal indgå i centret, og der bør også være tale om en vis prioritering, når talen er om disse enheder.

Videre er der spørgsmålet, om ikke det samlede ansvar for centrets opbygning burde ligge hos én minister med en dertil svarende administration. Det kunne godt være, at det var ganske nyttigt og hensigtsmæssigt.

Jeg indrømmer, at mit kendskab til hele sagen er begrænset, men alligevel tror jeg, det er noget helt afgørende, at der i dag, så vidt jeg er underrettet, overhovedet ikke eksisterer noget lokalt planlægningsorgan; det synes jeg der i vældig høj grad er behov for. Jeg vil gerne stille ministeren det til lægsspørgsmål, om han vil tage initiativet til, at et sådant organ oprettes.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Til det sidste skal jeg gerne svare, at der findes — og har eksisteret i et par år — et planlægningsorgan for hele udbygningen af universitetscentret.

Det, som hr. Erling Dinesen derudover drog ind, er spørgsmålet om den organisatoriske opbygning. Det vil, som jeg nævnte i mit første svar, blive taget op umiddelbart efter nytår. Det berører ganske rigtigt institutioner under andre administrationer end undervisningsministeriet. Der ligger heri en række problemer, som vi skal have løst også med den fælles ledelse for opbygningen af disse uddannelser, administrationen af dem. Når man mener, at det går for langsomt, bør man nok føje til, at betænkningen om centeradministrationen er kommet fra planlægningsrådet i dette år, og der er, som hr. Erling Dinesen nævnte, en række problemer i forhold til andre uddannelsesinstitutioner under andre styrelser. Det er alle disse ting,

[Undervisningsministeren.]

som tages op først i det nye år. Jeg er sikker på, at vi skal finde en løsning, som man vil være tilfreds med i Odense.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Vivike* til justitsministeren:

„Kan ministeren meddele noget om, hvornår der fremsættes forslag om afskaffelse af den tidsubestemte dom til forvaring?“

Skriftlig begrundelse:

Den tidsubestemte straf er en barbarisk strafform, der virker stærkt nedbrydende for den, der bliver udsat for den, og er en svær belastning for de pårørende.

Den er i første række indført med henblik på behandling, men i forvaringsanstalterne sker der ingen virkelig behandling. Det er der ikke personale til.

Bortset fra et par enkelte udtaler alle sagkyndige sig mod denne umenneskelige strafform. Derfor er der ingen grund til at vente på en betænkning fra straffelovrådet.

Vivike: Noget af det værste, et menneske kan blive udsat for, er at blive berøvet sin frihed. Enhver, der oplever det, tæller dagene, til fængselsporten åbner sig og frihedens time slår. Det er den dato, den indsatte ser hen til, længes efter, og det er den dato, der holder ham oppe som menneske. Det er den dato, der gør, at han ikke brydes ned. Men den dato har de, der har fået en dom på tidsubestemt forvaring, ikke, og derfor er denne strafform menneskeødeleggende og ikke et kultursamfund værdig. Det er en umenneskelig strafform, umenneskelig for den indsatte, umenneskelig også for de pårørende, for hvem det hele tegner sig håbløst. Den kone og de børn, der ikke ved, hvornår mand og far kommer ud, har det ondt. Også af dem sker der en nedbrydning, en desocialisering, som betales dyrt i menneskelige værdier, men også dyrt for samfundet rent økonomisk.

Jeg ved, der er overvejelser i gang om at ophæve eller meget stærkt decimere brugen af tidsubestemt straf, og jeg ved, at straffe-

lovrådet er begyndt her i foråret at arbejde med problemet. Rådet sagde dengang, at det skulle bruge 1½ år, før det fandt ud af, om denne strafform skulle ophæves. Det vil sige, der går endnu et år, inden vi kan forvente noget responsum fra straffelovrådet, til trods for at så godt som alle kriminologer går ind for, at denne strafform ikke er heldig. Jeg vil gerne have lov til at citere, hvad en meget erfaren mand siger herom. Det er overlægen på forvaringsanstalten i Horsens, Jan Sachs, der siger i en udtalelse til bladet *Rebstigen*:

„Den undersøgelse af sanktionernes effektivitet, der er iværksat, er sikkert meget nyttig og giver os forhåbentlig mange værdifulde oplysninger. Men jeg har aldrig lagt skjul på, at jeg finder det unødvendigt at afvente denne undersøgelse. Uanset dens resultat må det stå fast, at tidsubestemt frihedsberøvelse i fremtiden bør begrænses til de få undtagelsestilfælde.“

Jeg spørger justitsministeren om, hvornår vi kan regne med at få et forslag her i tinget, der går ud på at ophæve denne straf. Jeg ville meget gerne have, at man fulgte overlæge Sachs' råd om ikke at afvente arbejdet i straffelovrådet, og jeg håber på, at vi allerede i denne folketingsssamling kan gennemføre en ændring af straffeloven.

Justitsministeren (Thestrup): Som jeg tidligere har gjort rede for, senest i et svar til fru Hanne Reintoft den 18. marts 1970, undersøges spørgsmålet om de ikke-tidsbestemte sanktioner, herunder forvaring, i øjeblikket af straffelovrådet.

På grundlag af en indstilling fra straffelovrådet har finansudvalget den 18. februar 1970 givet sin tilslutning til, at der anvendes et beløb på 165.000 kr. til gennemførelse af en kriminologisk undersøgelse vedrørende effektiviteten af tidsubestemte sanktioner sammenlignet med tidsbestemte og relativt tidsbestemte sanktioner. Undersøgelsen foretages af kriminalistisk institut, og den blev ganske rigtigt påbegyndt i marts 1970. Det er også rigtigt, at man regner med, at den vil strække sig over 1½ år. Det er over for mig oplyst, at undersøgelsen forløber planmæssigt.

Samtidig med denne store kriminologiske

[Justitsministeren.]

undersøgelse foretager straffelovrådet en række andre undersøgelser, der bl. a. skal give et billede af det klientel, der dømmes til forvaring, og den behandling, det får. Der er således ikke tale om, at straffelovrådets arbejde med spørgsmålet ligger stille, medens man venter på resultaterne fra kriminalistisk institut.

Det er jo ikke nogen ukendt situation, at man ved behandlingen af større reformspørgsmål kommer til at stå i noget af et dilemma mellem, om man straks skal gennemføre reformen på grundlag af mere almindelige fornemmelser og vurderinger af, hvorledes ordningen bør være, eller om man skal ofre den tid, der er nødvendig, for at søge de faktiske forhold ordentligt belyst, før afgørelsen træffes. I det foreliggende tilfælde har man som nævnt valgt at søge spørgsmålet belyst gennem en række undersøgelser, der kan danne grundlaget for den politiske beslutning. At indtage et andet standpunkt nu midt i undersøgelsen ville jeg finde urigtigt.

Det forhold, at der nu foretages en sagkyndig behandling af spørgsmålet vedrørende den tidsubestemte forvaringssanktion, bevirker også, at det efter min opfattelse ville være forkert på forhånd at give udtryk for, hvorledes den fremtidige ordning skal være. Selv om det ikke er ukendt, heller ikke for det ærede medlem, hvor min umiddelbare sympati ligger i dette spørgsmål, kan jeg derfor ikke nu give svar på det spørgsmål, der lyder på, hvornår jeg vil fremsætte et forslag om afskaffelse af den tidsubestemte dom til forvaring. Men jeg regner med, at straffelovrådets behandling af spørgsmålet afsluttes i løbet af det kommende år, altså i 1971.

Det er mit håb, at der forinden kan afgives en delbetænkning vedrørende ungdomsfængsel, der jo er delvis ubestemt, således at spørgsmålet om gennemførelse af nye regler på dette specielle område kan afgøres tidligere.

Må jeg til sidst i anledning af det, hr. Vivike sagde om barbarisk straffedom, erindre om, at den lægeligt ledede forvaringssanktion netop blev indført ud fra et ønske om at give de indsatte den mest hensigtsmæssige behandling. Man kunne af hr.

Vivikes udtalelser få det indtryk, at forvaringssanktionen var udtryk for et ønske om at straffe karakterafvigere — det er jo karakterafvigere, der kommer ud for denne sanktion — særlig hårdt. Det er ikke tilfældet, og jeg vil gerne sige det, også for derigennem at sige noget om en af dem her i Danmark, der er gået stærkest ind for denne behandlingsform, overlæge Stürup. I sin tid, da han fremsatte sine ideer, var det tanker, der vakte genlyd, jeg havde nær sagt over hele verden, i alt fald over hele Europa, og jeg ved med sikkerhed, at han fremsatte dem netop ud fra den betragtning, at disse mennesker trængte til behandling; det var behandling, de skulle have, ikke straf.

Også derfor synes jeg, at man bør vente med en udtalelse om, at der ingen virkelig behandling sker på forvaringsanstalten, til man har set, hvad resultatet er af de undersøgelser, der er i gang.

Vivike: Det er rigtigt, som ministeren siger, at hensigten med den tidsubestemte straf var at behandle disse mennesker. Det har jeg brugt i min skriftlige motivering, og jeg er ikke meget for at gentage mig selv for mange gange. Det var den gode hensigt, og den var human, og det er rigtigt, at vi blev opsøgt af delegationer fra omtrent hele Europa i 1930'erne, da vi havde indført den. Men det triste er jo, at der foregår ikke det, jeg kalder en virkelig behandling, for man har ikke personale, man har ikke psykiatere og psykologer nok i forvaringsanstalterne til at behandle dem. Man kan behandle enkelte, man kan give nogle piller, men den gode hensigt er aldrig blevet opfyldt — det må vel være på grund af mangel på bevillinger til at gøre det. Derfor kommer denne strafform til at virke, som den ikke skulle, nemlig som en ekstra hård straf over for karakterafvigere, for så vidt som det er dem, man mener der sidder i forvaringsanstalterne, og der sidder nok nogle. Jeg kan nu ikke rigtig begribe, hvordan retslægerådet, som aldrig taler med eller ser vedkommende, kan bestemme, at denne mand er karakterafviger; dér har vi en svaghed, men det kommer sådan set ikke spørgsmålet ved.

Jeg var glad for at høre ministeren sige,

[Vivike.]

at der måske kommer en delbetænkning om en ændring af reglerne om ungdomsfængsel fra 1 til 4 år.

Jeg vil gerne høre ministerens mening om arbejdshus. Jeg har fortsat den opfattelse, at de 165.000 kr., som man bevilgede fra finansudvalget, kunne man egentlig have sparet sig. I stedet burde man være gået i gang med en ændring af lovgivningen uden denne behandling i straffelovrådet, da det synes for virkelige kendere at være sådan, at den strafform bør vi se at få indskrænket anvendelsen af ganske betydeligt.

Justitsministeren (Thestrup): Må jeg sige om sanktionsformen arbejdshus, at den er jo ved at miste sin betydning. Det er meget få, der i øjeblikket bliver idømt arbejdshus, og det er et ganske lille antal, der sidder i arbejdshuset i Sdr. Omme af arbejdshusfanger, medens fængslet er taget i brug som almindeligt fængsel for en hel del andre.

Jeg kan ikke her sige, at behandlingen er således, at den overalt kommer til at opfylde sit formål, men jeg ved, at der fra lægernes side både i Herstedvester og i Horsens gøres et betydeligt arbejde for at få en egentlig behandling i gang af de pågældende. Jeg ved også, at der foreligger en række bøger om, hvad man har nået ad denne vej ved at behandle de pågældende efter det skema, som i sin tid overlæge Stürup satte op, så jeg tror ikke, at man uden videre kan sige, at der ingen behandling sker, og at behandlingen ikke er til nogen gavn. Jeg tror, at behandlingen i en række tilfælde viser sig at være til gavn, men jeg vil ikke nægte, at der er tilfælde, hvor den ikke kommer til at virke, som den skal.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Peter Nielsen* til justitsministeren:

„Bør lov af 6. marts 1869 om „Classelotteriets Ordning og Forbud mod andet Lotospil m. m.“ ikke ændres; således at offentligt bankospil tillades?“

Skriftlig begrundelse:

Den over 100-årige lov har ikke gennem mange år været strengt håndhævet. Der synes visse steder i landet at være en ten-

dens til at anklage og domfælde foreningers bestyrelser, selv om disse bestyrelser har arrangeret de omtalte spil til fordel for idrætslige og kulturelle formål, idet bedømmelsen af, om spillerne eller deres pårørende er medlemmer af bemeldte forening, har hvilet på et ret spinkelt grundlag.

Da politi og domstole er overbebyrdet med arbejde og lider under personalemangel, vil det være mere formålstjenligt at frigive disse spil ved en lovændring, således at dette kontrolarbejde ophører.

Der tillades i dag mange former for offentligt spil, ofte som en rent privat forretning. Der spilles om store beløb ved trav- og galopspor, ligesom staten selv driver en omfattende spillevirksomhed. Det må derfor være rimeligere også at frigive det ret uskyldige bankospil, hvor indsatsen er ret beskedent, og hvor overskuddet anvendes til fornuftige formål.

Peter Nielsen: Det er vel ikke et større samfundsproblem, der her er rejst, som det ellers plejer at være i folketingets spørgetid. Men det er alligevel et spørgsmål, der interesserer mange mennesker. Det omtalte forbud virker i dag irriterende og for de fleste komplet uforståeligt. Må jeg som supplement til min skriftlige begrundelse have lov til at give følgende nordjyske hjemstavns-skildring:

Foran et forsamlingshus ruller 4 biler op. Ud af hver træder en uniformeret betjent, og alle fire begiver sig ind i dette forsamlingshus, hvor de i løbet af 2½ time optager navn og adresse på de 225 hæderlige, nordjyske, danske statsborgere, der hver har givet 6 kr. for at spille om nogle ænder og gæs nu her op til jul. Derefter skal der vel bruges politimæssigt mandskab til at sammenligne med medlemsprotokoller o. lign. Og så nogle dage efter i anden anledning udtaler politikommisøren i vedkommende politikreds sig til dagspressen og fortæller, at man ikke har mandskab nok til at bekæmpe egentlig kriminelle forbrydelser.

I en tid, hvor man taler om rationalisering af statsadministrationen, personalemangel hos politiet og om, at staten skal spare på personaleudvidelser o. s. v., er det så nødvendigt for mig at begrunde mit spørgsmål yderligere?

Jeg står her på landets fornemste taler-

[Peter Nielsen.]

stol, og derfor vil jeg ikke bruge ordet pjat, men blot sige: bør dette spørgsmål ikke af justitsministeren overvejes nærmere?

Justitsministeren (*Thestrup*): Inden jeg tager stilling til hr. Peter Niensens spørgsmål, skal jeg kort redegøre for de regler om bankospil, vi har. Disse regler findes i justitsministeriets cirkulære af 14. oktober 1966 om bortlodning.

Forholdet er herefter det, at offentligt bankospil er ligestillet med andre former for offentligt bortlodning, det vil sige, at politiet kan meddele en forening tilladelse til at afholde offentligt bankospil. En forening kan dog kun få tilladelse til at holde offentligt bortlodning én gang i løbet af et år, og det gælder, hvad enten der er tale om bankospil eller anden offentlig bortlodning.

Bankospil inden for foreningsrammer kan derimod afholdes uden tilladelse og uden antalsbegrænsning. Der er i cirkulæret opstillet visse betingelser for disse foreningsspil. Det er således bl. a. en betingelse, at der kun er adgang for foreningens medlemmer og disses pårørende, og at foreningens formål ikke udelukkende eller fortrinsvis er afholdelse af sådanne spil eller anden form for bortlodning.

Jeg har tydelig hørt, at det, det ærede medlem sigter til, er de sager, der har været fremme i pressen oppe fra Nordjylland. Antallet af sager er dog hverken her eller andre steder af et sådant omfang, at der er grund til at frygte, at politiet og domstolene skal blive overbebyrdet med sager for at sikre en rimelig overholdelse af reglerne om foreningsspil.

Som hr. Peter Nielsen forudsætter i sit spørgsmål, vil en fuldstændig frigivelse af offentlige bankospil kræve en ændring af klasselotteriloven af 6. marts 1869. Efter loven kræver al offentlig bortlodning tilladelse fra myndighederne, og jeg er ikke overbevist om, at det vil være rigtigt at gå ind på en fuldstændig frigivelse. En sådan frigivelse måtte efter min opfattelse få konsekvenser for andre former for bortlodning. I hvert fald har jeg vanskeligt ved at se begrundelsen for specielt at frigive bankospil. Historisk er forholdet tværtimod det, at medens tilladelse til andre former for offentlig bortlodning har været givet i mang-

foldige år, så fik politiet først i 1964 bemyndigelse til at tillade offentlige bankospil. Dette skyldtes bl. a., at bankospil ud fra sikkerheds- og kontrolmæssige hensyn ikke er nogen særlig god form for bortlodning.

Det er nok rigtigt, at bankospil, så længe det foregår inden for foreningsrammer, normalt er en ret uskyldig fornøjelse. Men hvis man tænkte sig, at bankospil blev fuldstændig frigivet, så er jeg bange for, at spillene ville antage et omfang og en karakter, som man ikke ville være tjent med.

Peter Nielsen: Almindelig høflighed kræver, at jeg skal takke justitsministeren for svaret her, og det kan jeg jo gøre. Nu har jeg fået det anden gang, for vi har korresponderet om den sag før, og det cirkulære, jeg hørte om, fik jeg også sendt af justitsministeren; han skrev endda: „Kære hr. Peter Nielsen“ og „med venlig hilsen“ og alt det, så det var så udmærket.

Men hvad kan der ske ved at frigive spil?

Vi har jo en fantastisk bunke af spil her Danmark i øjeblikket; dem har jeg ikke noget imod. Vi har trav- og galopspil, og justitsministeren er vel den største bankør her i landet efterhånden for forskellige spil.

Jeg vil gerne spørge rent direkte: kan dette uskyldige spil, hvor ældre folk sidder og spiller om et par ænder, ødelægge den danske retssikkerhed?

Justitsministeren (*Thestrup*): Hvis man kunne lave en lov sådan, at det kun var oppe i Nordjylland, hvor hr. Peter Nielsen ville være til stede, og det kun var ældre mennesker og man kun spillede om ænder, så ville det måske nok kunne lade sig gøre at give tilladelse til det. Men i samme øjeblik vil lukker op her, så er jeg helt overbevist om, at vi ville få en række foretagender, som vi alle sammen ville kunne indse var særdeles vanskelige at beherske, og hvor der foregik ting, som var alt andet end tiltalende, og som borgerne med rette kunne kræve at vi beskyttede dem imod. Selv om jeg er klar over, at hvor det drejer sig om foreninger, hvor hr. Peter Nielsen deltager, skal han nok sørge for at få lidt orden på sagerne, tør jeg derfor ikke give noget løfte om, at vi kan holde op med den praksis.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Uhrskov* til justitsministeren:

„Har Københavns politi medvirket til, at demonstranter blev fotograferet med filmkamera fra den spanske ambassades vinduer den 12. december 1970?“

Uhrskov: Mit spørgsmål drejer sig om Københavns politis medvirken til, at demonstranter blev fotograferet foran den spanske ambassade i lørdags. Der er i den sag flere forhold af betydning.

Det første og det vigtigste er, at man kan ikke trænge ind i en udenlandsk ambassade uden efter aftale, man kan ikke trænge ind uden at have en form for aftalt samarbejde med ambassaden, og det er principielt højest ejendommeligt, at det danske politi kan komme ind på fremmede staters territorium så at sige og derfra udspionere lovligt anmeldte demonstrationer. Det bliver egentlig kun mere betænkeligt, når det drejer sig om repræsentanter for en fascistisk regering som den spanske, og når det drejer sig om en situation, hvor man filmer også spanske statsborgere, der deltager i demonstrationen. Det røber for mig en helt fantastisk form for politisk fornemmelse fra de ansvarlige politimyndigheders side, at man er gået ind i den sag, og jeg vil gerne spørge ministeren, hvordan han vil garantere, at vi hindrer gentagelser af dette.

Det andet og på sæt og vis lige så vigtige er den faktiske registrering af demonstranter, der finder sted ved en sådan fotografering. Vi ved jo godt, at selv om vi har justitsminister Thestrups ord for, at lovlige politisk aktivitet ikke bliver registreret, så er der i befolkningen en udbredt angst for registrering, og bevidstheden om foto- og lydregistrering ved demonstrationer vil lægge yderligere snærende bånd på menneskers indstilling til, om de tør risikere at gå ud i en demonstration. Jeg vil gerne spørge ministeren, om den form for registrering i almindelighed skal finde sted i fremtiden.

Politiets udtalelser til dagspressen har været mærkværdige. Man har givet ordre til aktioner, som man ikke kan forstå hvorfor har fundet sted på den måde, de har fundet sted, og ting og sager i den stil. Nu må vi håbe, at hr. justitsminister Thestrup vil udtale, om han vil godkende, at lovlige demonstrationer i fremtiden skal regne med at blive filmet af politiet.

Justitsministeren (Thestrup): Som led i politiets løbende overvejelser om anvendelse af tekniske hjælpemidler i polititjenesten har Københavns politi modtaget en henvendelse fra et firma, som var interesseret i at demonstrere en ny billed- og lydbåndsoptager. Firmaet har over for politiet oplyst, at apparatet, der, så vidt jeg ved, også har været demonstreret for pressen, skulle være særlig egnet til forskellige politimæssige opgaver, f. eks. til bevisoptagelse i færdsels-situationer, ved større uroligheder eller til undervisningsbrug.

For at kunne demonstrere, at apparatet var egnet til optagelser, hvor en større menneskemængde var forsamlet, fik firmaet den 12. december 1970 efter aftale med politiet lejlighed til at tage prøveoptagelser af en demonstration dels på Rådhuspladsen, dels foran den spanske ambassade. Nogle af disse optagelser fandt sted fra lokaler på henholdsvis 1. sal og 2. sal i bygningen Hjalmar Brantings Plads nr. 1. I denne bygning, der er i privat eje og altså ikke ejes af Spanien, har den spanske ambassade lokaler i stueetagen og i kælderetagen. Der har således ikke fundet optagelser sted fra ambassadens område.

Resultatet af prøveoptagelserne er endnu ikke forevist for politiet. Det er tanken at afprøve apparaturets egnethed til andre formål, og politiet har ikke taget stilling til, om man agter at anskaffe billedoptageren, og der er heller ikke taget stilling til, i hvilke situationer en sådan optager vil blive anvendt, hvis den anskaffes.

Forholdet er altså det, at det hverken er politiet, der har optaget disse billeder, eller at de er optaget fra den spanske ambassade. Ingen af delene er tilfældet.

Uhrskov: Ja men det er dog næppe sket ganske uden samarbejde med politiet, at man har foretaget de filmoptagelser. Hensigten har bl. a. været at indhente erfaringer til belysning af, hvorvidt man skal anskaffe apparaterne til fremtidige demonstrationer. Et af de spørgsmål, jeg nu rettede til justitsministeren, gik ud på, om han mente, at man ved fremtidige demonstrationer kunne regne med en sådan fotografering.

Jeg kan på den anden side godt forstå, at man vil føle sig mere tryk ved efterfølgende retssager, når man har et vidneudsagn, der

[Uhrskov.]

ikke bare beror på politiet, men tillige beror på en fotografering af de faktiske begivenheder. Jeg kan bestemt se, at demonstranter normalt vil have interesse i en sådan objektiv vidneførelse. Men jeg vil bare spørge: hvorfor kunne man ikke lige så godt have foretaget den fotografering på Vibenshus Runddel i myndretiden, hvis det bare drejede sig om evnen til at skelne ansigter og stemmer og den slags ting? Jeg kan ikke forstå det.

Endelig vil jeg spørge, om justitsministeren måske kan oplyse, om dette private firma her i eftermiddag eller tidligt på aftenen kl. 19 vil få adgang til eventuelt fra denne sals vinduer at prøvekøre sit apparatur på den demonstration, der bliver fra de uddannelsessøgendes side imod loven om adgangsbegrænsning.

Men det var nok så meget det principielle, jeg var interesseret i at få frem, nemlig den begrænsning af demonstrationsfriheden, der faktisk ligger i det, fordi folk er bange for registrering — det ved vi jo de er — og de bliver ikke mindre bange for registrering, hvis de ved, at man tager en sådan avanceret teknologi i brug. Hvad mener ministeren om det aspekt?

Justitsministeren (Thestrup): Det er mit indtryk, at man overser, at der også i forbindelse med lovlige demonstrationer påhviler politiet væsentlige opgaver. Ved en demonstration er større menneskemængder forsamlet og undertiden i bevægelse gennem tæt trafikerede og befolkede bydele, og dette udløser vanskelige problemer for politiet med regulering af færdslen og med opretholdelse af ro og orden i og omkring demonstrationen. Politiet skal gribe ind over for uroligheder og ulovligheder i en i øvrigt lovlig demonstration. Politiet skal løbende sikre, at demonstranterne ikke udsættes for angreb fra andre, og at enkelte eller grupper af deltagere i demonstrationen heller ikke begår overgreb på udenforstående eller på ejendom.

Hvis en demonstration opløses og udvikler sig til optøjer, skal politiet straks have kontrol med situationen.

Det er i øjeblikket ikke afgjort, om og i hvilket omfang Københavns politi eventuelt vil benytte det nævnte apparatur, men efter

min opfattelse skal man ikke på forhånd afskære politiet fra at benytte lovlige hjælpemidler, herunder af teknisk karakter, der gør politiet i stand til at løse sine opgaver bedst muligt, og dette gælder også for fotografisk materiel.

Hvis ordningen gennemføres, vil eventuelle optagelser derfra ikke blive benyttet til registrering af personer til brug for efterretningstjenestens arkiver.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kjær Rasmussen* til justitsministeren:

„Vil ministeren redegøre for baggrunden for anklagemyndighedens skærpede kurs over for anholdte demonstranter — en skærpelse, der bl. a. er kommet til udtryk i tiltalerejsning efter straffelovens § 134a — og som har resulteret i, at man nu kan idømmes frihedsstraf blot for at have været til stede under demonstrationer?“

Skriftlig begrundelse:

En række politiske processer afvikles for tiden i Københavns byrets 3. afdeling. Demonstranter fra Verdensbankugens domfældes på stribe. I denne anledning er en ikke hidtil anvendt paragraf, 134 a, „sammensværgelsesparagraffen“, blevet draget frem. Den lyder: „Deltagere i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted straffes, såfremt de har handlet efter aftale eller flere i forening, med hæfte eller fængsel indtil seks måneder.“

Denne paragraf stammer fra 1930'erne, hvor den blev vedtaget som værn mod fascistiske og nazistiske korps, men den blev ikke bragt i anvendelse inden krigen. I 1952, i den kolde krigs værste periode, kom den over i straffeloven, hvor den har ført en total ubemærket tilværelse. Da man i alle hidtidige demonstrationssager har nøjedes med at rejse tiltale efter politivedtægten, har ingen, end ikke jurister, kunnet ane, at man ved deltagelse i demonstrationer kunne blive tiltalt efter straffeloven med alt, hvad dette indebærer: frihedsberøvelse, straffeattest, social nedvurdering.

Der er ganske tydeligt tale om skueprocesser. Under retssagerne har anklagerens kronvidner — betjente — modsagt sig selv og hinanden; forsvarets vidner — tilskuere og demonstranter — har samstemmende

[Kjær Rasmussen.]

forklaret, at den anklagede ikke har gjort det, han er tiltalt for (se bilag: Robert Stuhr- og Tommy Nilsson-sagerne og Information den 11. december 1970). Gang på gang gennemhuller forsvareren anklagerens procedure, men det betyder alt sammen ingenting, udfaldet er givet på forhånd. Dommeren følger slavisk politiadvokatens indstilling uden at stille spørgsmålstejn ved § 134 a's anvendelighed på trods af forsvarers kraftige understregning af, at betingelserne for at anvende denne paragraf ikke er opfyldt; for det første kan det i høj grad drages i tvivl, om der er tale om en „grov forstyrrelse af ro og orden“, og for det andet har det i ingen af sagerne været blot tilnærmelsesvis godtgjort, at de dømte har handlet „efter aftale eller flere i forening“.

Mandag den 30. november 1970 gik man endnu et skridt videre, idet man åbenlyst idømte frihedsstraf for den blotte tilstedeværelse ved demonstrationer (i de to sager, der er omtalt, bestod de dømtes forbrydelse ifølge anklageren kun i, at de ikke havde fjernet sig hurtigt nok). Ved disse to sager er det ikke blot enkeltpersoner, der er blevet dømt; der er tale om en generel kriminalisering af alle nuværende og potentielle demonstranter.

Denne stramning af myndighedernes forholdsregler mod demonstranter kan kun betegnes som indgreb i forsamlingsfriheden og synes at pege direkte frem mod de nuværende tilstande i f. eks. USA og Frankrig. Tilmed ligner det ikke nogen tilfældighed, at dette opsigtsvækkende skridt er blevet taget netop i forbindelse med demonstrationerne mod USAs „Verdensbank“.

VS mener, at den danske befolkning har krav på en klar redegørelse for de politiske overvejelser bag denne foruroligende skærpeelse. Derfor har vi stillet spørgsmålet til justitsministeren:

Bilag 1 (Sag nr. 1, Tommy Nilsson).

Tommy Nilsson blev anklaget efter § 134 a og § 119, stk. 1 (vold mod embedsmand i funktion). Han påstodes at have til-

føjet en politibetjent det sidste af to slag; det første sagdes at være tilføjet betjenten af en anden demonstrant, som blev anholdt af delingens fører 8 m fra stedet, hvor den overfaldne betjent stod i samme øjeblik, som denne rettede sig op efter slag nr. to. Han hævdede da at være gået derhen og have hjulpet delingsføreren med anholdelsen, hvorfor han ikke havde set Tommy Nilsson.

Denne erklæring, der blev afgivet i retten den 30. oktober 1970, står imidlertid i modstrid til betjentens forklaring til politirapporten, hvor han hævder at have set, at Tommy Nilsson slog ham.

I stedet underbyggedes betjentens forklaring imidlertid af hans sidemand i rækken, der påstod at have set TN tildele ham det omtalte slag, hvorefter han straks havde anholdt denne. Han var dog fuldstændig ude af stand til at redegøre for TNs placering i „gerningsøjeblikket“, kunne kun „med sikkerhed“ huske, at det var anklagede, det drejede sig om. I denne sag forklarede 8 vidner for forsvareren samstemmende, at de havde overværet bemeldte episode, og flere af dem havde — på det tidspunkt, der var tale om — positivt set anklagede stå flere meter fra stedet, hvor begivenheden fandt sted.

Tommy Nilsson fik 60 dages ubetinget fængsel.

Bilag 2. (Sag nr. 2, Robert Stuhr).

Robert Stuhr blev anklaget efter § 134 a. RS blev anholdt foran Tivoli mandag aften. 2 betjente hævdede, at de på en afstand af 25-30 m havde genkendt ham i en gruppe på 20-30 mennesker, hvor der befandt sig nogle, der kastede med sten. Ingen af dem havde set RS kaste med noget. En halv times tid senere, da der ifølge RS og den ene betjent var roligt på stedet, mens den anden beskrev situationen „en jævn byge af sten“, gik RS, der var på vej mod hovedbanen, forbi betjentene, der opholdt sig foran Tivolis indgang. Han bar en kæp, som han havde fået stukket i hånden tidligere på aftenen. En betjent sprang fram og rev kæppen fra ham, men fandt i øvrigt ikke anledning til

[Kjær Rasmussen.]

at anholde RS. Først da RS gik tilbage og bad om at få kæppen, blev han arresteret. Betjenten tog førergreb på ham og lagde ham ned på jorden, hvor han blev holdt fast. Ifølge den ene betjent skete dette af humane grunde, „for hans egen skyld“, thi hvis han havde fået lov til at blive stående, kunne det være blevet nødvendigt at tage meget skrappere metoder i brug! (Han kunne have forsøgt at flygte). I øvrigt var betjentenes vidneudsagn her totalt modstridende.

Den ene betjent forklarede, at tiltalte havde været fuldstændig rolig, da han blev arresteret, mens den anden forklarede, at han havde været „ustyrlig“, og at dette var grunden til, at man havde taget førergreb på ham. Da han ikke selv havde deltaget i anholdelsen, bad forsvareren ham redegøre for, hvorledes han kunne vide, at det var nødvendigt at tage førergreb. Svar: „Det har det jo altså været.“

Robert Stuhr fik 30 dages hæfte.

Kjær Rasmussen: Ja, det er jo så heldigt, at vi kan fortsætte med problemerne omkring demonstrationerne. Det er jo tydeligt, at der med de domme, som for tiden afsiges i Københavns byrets 3. afdeling, er sket en skærpelse i myndighedernes holdning til selve dette at demonstrere og især naturligvis at demonstrere for synspunkter af venstreorienteret observans. Der er sket en skærpelse i anklagemyndighedens tiltalerejsning, idet den nu rejser tiltale efter straffelovens § 134 a, hvor den tidligere nøjedes med at rejse tiltale efter politivedtægten. Vi kan ikke se dette som andet end et forsøg på at knægte forsamlingsfriheden og den grundlovssikrede ret til at demonstrere, og vi mener, at der må være tale om en politisk beslutning, da man aldrig tidligere har set denne gamle bestemmelse, § 134 a, bragt i anvendelse.

Jeg håber, at ministeren klart vil svare på spørgsmålet om, hvad den politiske baggrund for skærpelsen er.

Justitsministeren (Thestrup): Som det fremgår af begrundelsen for det stillede spørgsmål, sigter spørgeren med dette til de for tiden verserende retssager ved Københavns byret mod deltagere i urolighederne

den 20., 21. og 22. september i år i forbindelse med Verdensbankkonferencen. Det er rigtigt, at der i adskillige af disse sager er rejst tiltale mod de pågældende for overtrædelse af straffelovens § 134 a, men jeg kan absolut ikke være enig med hr. Kjær Rasmussen, når han anfører, at denne tiltalerejsning resulterer i, at man nu kan idømmes frihedsstraf blot for at have været til stede under demonstrationer.

Som hr. Kjær Rasmussen ved eller i alt fald burde vide, bestemmes det i § 134 a, at deltagere i slagsmål eller anden grov forstyrrelse af ro og orden på et offentligt sted straffes, såfremt de har handlet efter aftale eller flere i forening, med hæfte eller fængsel indtil 6 måneder. Det fremgår således klart af bestemmelsen, at ikke enhver form for gadeuorden er omfattet af § 134 a, og at den blotte tilstedeværelse under en lovlig demonstration naturligvis ikke indebærer en overtrædelse af § 134 a.

Når der i spørgsmålets begrundelse efterlyses en redegørelse for de politiske overvejelser bag den hævdede skærpelse af tiltalerejsning, må jeg fastslå, at spørgsmålet om tiltalerejsning på ganske sædvanlig måde har været afgjort af anklagemyndigheden og anklagemyndigheden alene. Det er derefter domstolene, der endeligt afgør, hvorledes de begåede handlinger skal bedømmes, på grundlag af de gældende danske straffebestemmelser. Beskyldningerne om, at der skulle være tale om skueprocesser, må jeg på det bestemteste afvise.

Kjær Rasmussen: Ja, det var jo egentlig ikke uventet, at justitsministeren stod her og fortalte os om domstolenes uafhængighed. Jeg må lige sige, at det er jo justitsministeren, som er anklagemyndighedens øverste chef, og jeg synes, det er absolut foruroligende, at dommeren den ene gang efter den anden retter sig efter anklagemyndighedens indstilling. Forsvaret har jo den ene gang efter den anden sat spørgsmålstejn ved, om denne § 134 a overhovedet var anvendelig, men det har dommeren overhovedet ikke villet tage stilling til.

Justitsministeren hævder endvidere, at der ikke er tale om nogen politisk bestemmelse, og sådan må justitsministeren vel udtale sig, men når der nu ikke er tale om nogen politisk bestemmelse om, at man nu

[Kjær Rasmussen.]

skal til at anvende § 134 a, synes jeg da, at det er mere end betænkeligt, at nogle embedsmænd kan bringe denne § 134 a i straffeloven i anvendelse, for det er en paragraf, der, som den bruges, truer den grundlovssikrede forsamlingsfrihed. Det er, så vidt vi kan se, hensigten med at bruge § 134 a.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg nærer ingen som helst betænkeligheder ved det, anklagemyndigheden har gjort. Det er jo ikke min sag at sige noget om domstolene, men jeg har i alt fald ikke nogen som helst grund til at mene, at de ikke er fuldstændig upartiske. Og så vil jeg gerne minde det ærede medlem om, at der er ingen grundlovssikret ret til at overfalde andre eller til at ødelægge andre menneskers ejendom.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Arne Larsen* til boligministeren:

„Vil ministeren medvirke til en smidigere løsning af de omfattende saneringsopgaver ved eventuelt at tillade, at kondemnerede ejendomme i den tid, der hengår, fra kondemneringskendelserne er afsagt, og indtil enten en bevarende sanering eller en total sanering påbegyndes, udnyttes på anden måde? Her tænkes især på, at man ved en midlertidig istandsættelse gennem en periode kunne udnytte sådanne ejendomme til ungdomskollegier eller lignende.“

Arne Larsen: Vi ved alle, at vi står over for løsningen af meget omfattende saneringsopgaver såvel i hovedstaden som i en række større købstæder. Tusindvis af gamle, udslidte boliger står over for total sanering eller bevarende saneringer, dels som stor-saneringer, dels som punktsaneringer, og i henhold til den nye saneringslov skal der udarbejdes oversigtsplaner og saneringsplaner i stor skala. Vi ved også, at det desværre tager tid virkelig at komme i gang, og midlerne hertil flyder ikke alt for rigeligt.

Fremgangsmåden er almindeligvis den, at der afsiges kondemneringskendelser af de kommunale boligtilsynsudvalg, familier rykker ud af de dødsdømte ejendomme og gen-

huses på den ene eller den anden måde, men alt for ofte går der op til flere år, før selve saneringsopgaven bringes til udførelse. Derfor ser vi tit og ofte, at saneringsmodne ejendomme står tomme i meget lange tider, hvilket medfører, at offentligheden harnes over det langsomme saneringstempo, og dette kan betyde, at saneringsvirksomheden ikke møder den fornødne forståelse hos offentligheden. Bl. a. fatter store dele af ungdommen ikke, hvorfor de skal friste en boligløs tilværelse og ikke kan få tag over hovedet, når der står masser af boliger tomme. De fatter ikke, at de ikke kan få lov til at udnytte disse tomme boliger i en kortere eller længere periode. Man kan jo ved at ofre lidt penge og lidt arbejdskraft gøre disse ejendomme midlertidigt anvendelige, dels til boliger, dels til andre formål og aktiviteter. Derfor har vi set ejendomsbesættelserne af Sofiegården, Hudegården, Nordstjernen og Jægersborg. Slumstormerne har sagt: nej, det her er for galt. Nu vil de selv gøre noget ved det. Det er forståeligt, synes jeg, og derfor spørger jeg: kan vi ikke få en midlertidig ordning, så vi i en overgangsperiode udnytter de ejendomme, der ikke kan saneres straks, eventuelt ved at ofre lidt penge til en midlertidig istandsættelse? Var det ikke en idé under organiserede former at give disse idealistisk indstillede unge penge til materialer, så de ved eget arbejde kunne gøre disse ejendomme beboelige?

Boligministeren (Hastrup): Jeg kan besvare hr. Arne Larsens spørgsmål på den måde, at jeg vil gerne medvirke til en smidigere løsning af de problemer, som er fremdraget i hr. Arne Larsens spørgsmål. Jeg er enig med ham i, at problemerne vil få et voksende omfang, efterhånden som saneringsaktiviteten øges. Boligministeriet har allerede i nogen tid beskæftiget sig med denne opgave, idet vi forhandler med Københavns kommune, med Frederiksberg kommune og med saneringsselskaberne om udarbejdelse af retningslinjer for en midlertidig benyttelse af ejendomme, der gradvis tømmes for de oprindelige beboere med henblik på en senere nedrivning. Det er ikke nogen let opgave, fordi en midlertidig husning ofte kan medføre en forøgelse af gen-

[Boligministeren.]

husningsforpligtelserne. Som følge af den herskende mangel på boliger vil det imidlertid være af betydning, at de boliger, som kan bruges endnu et stykke tid, nyttiggøres så godt, som det overhovedet er muligt, f. eks. som boliger for unge under uddannelse eller for andre, der har lettere omflytningsmuligheder, end familier har det.

Det er mit håb, at de forhandlinger, som nu er i gang, vil kunne afsluttes i løbet af januar, således at resultatet kan forelægges for folketingets boligudvalg i forbindelse med dets behandling af det forslag til lov om ændring af saneringsloven, som jeg i dag har fremsat i folketinget.

Hvis midlertidig husning også skal omfatte kondemnerede ejendomme, vil dette — det vil jeg gerne gøre opmærksom på — kræve en ændring af boligtilsynsloven, for ifølge denne lovs bestemmelser er retsvirkningen af en kondemnering nemlig, at den pågældende bolig ikke må bruges til beboelse eller ophold for mennesker. Men også dette spørgsmål kan drøftes af boligudvalget, når disse retningslinjer foreligger.

Må jeg til sidst sige, at jeg selvfølgelig ikke kan godkende selvtægt. Saneringsproceduren og en eventuel midlertidig udnyttelse af de tømte ejendomme må og bør kun foregå efter aftale med de ansvarlige myndigheder, som samfundet har udset til at arbejde med denne opgave.

Arne Larsen: Jeg takker boligministeren for det meget positive svar på mit spørgsmål. Jeg kan forstå, at problemet allerede i længere tid har optaget boligministeriet, og at man er i gang med forhandlinger med kommunale myndigheder om disse spørgsmål. Det glæder mig overordentlig meget, at man har denne positive holdning.

Selvfølgelig kan vi ikke generelt godtage selvtægt, det er klart. Men jeg synes, at det er nødvendigt især i denne forbindelse, at man får en virkelig dialog og kommunikation med de unge, så spørgsmålet er, om man ikke i stedet for alene at forhandle med de kommunale myndigheder også skulle prøve på at trække de kredse af unge med ind, som virkelig ud fra idealistiske grunde er interesseret i at få noget ud af det her.

Jeg tror nemlig, det ville være af væsentlig betydning for mange unge at være med til sådanne opgavers løsning, og jeg vil meget henstille til boligministeren at tage det med ind i sine overvejelser.

Boligministeren (Hastrup): Jeg må gøre opmærksom på, at disse ejendomme ikke tilhører staten eller boligministeriet, det er kommunerne eller saneringsselskaberne, der har ejendomsretten til en række af ejendommene, men jeg skal gerne tage hr. Arne Larsens henstilling om, at der søges kontakt med de organiserede kredse af unge, med ind i overvejelserne om disse spørgsmål, og jeg har da også selv på et tidligere tidspunkt haft lejlighed til at drøfte disse problemer med en repræsentativ kreds af disse unge.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Albertsen* til socialministeren:

„Hvilke beføjelser agter ministeren at give de amtskommunale plejehjemsudvalg, jfr. omsorgslovens § 15?“

Skriftlig begrundelse:

Inden for de kommunale enheder hersker der en vis usikkerhed om, hvilke retningslinjer der skal arbejdes efter vedrørende det kommende plejehjemsbyggeri og driften af disse.

Ikke mindst kan der herske tvivl om, i hvilket omfang de hidtidige købstæder skal opretholde deres ansvar og indflydelse på investeringerne og driften vedrørende plejehjemmene.

Ligeledes vil det være af betydelig værdi, om problemerne vedrørende visiteringsbeføjelsen efterleves, således at administrationen heraf henlægges til et af amtet nedsat plejeudvalg.

Albertsen: Jeg har i den skriftlige motivation anført baggrunden for mit spørgsmål til socialministeren, men jeg vil da gerne føje yderligere et par bemærkninger til.

Forholdet er jo det, at der er fri adgang til at oprette plejehjem, og det vil sige, at den kommune, den institution eller den for-

[Albertsen.]

ening, der vil etablere et sådant, for så vidt nogenlunde frit kan gøre det og på forhånd vide, at den kan få en refusion fra staten på 75 pct. og resten fra kommunen, og det går jo sin gang.

Vi har for nylig i socialudvalget fået et materiale, der bekræfter, at der sker en stærk udvikling på dette område. Men jeg tror alligevel, at det er nødvendigt — og det håber jeg også at ministeren vil være indforstået med og i sin besvarelse give udtryk for — at der bliver skabt en virkelig koordinering for ikke at få spildinvesteringer og urationel drift. Enkelte amtsråd har fået etableret amtsplejeudvalg, og disse er blevet godkendt, men en snarlig landsdækkende ordning er særdeles påkrævet. Jeg siger ikke, at det alle steder skal henlægges til amterne. Forholdene er jo meget ulige, og mange af de gamle købstæder har særdeles fine forudsætninger for at kunne påtage sig denne opgave, men i givet fald må der etableres et samarbejde mellem disse købstæder og amtsrådene og amtsrådenes plejehjemsudvalg.

Spørgsmålet om visiteringsbeføjelserne er jo her af vital betydning, og det må også afklares. Jeg tror ikke, der er tvivl om, at mange af dem, der anbringes på plejehjemmene, kunne have undgået det, hvis man i stedet for havde forbedret boligstandarden hos den enkelte pensionist og havde udbygget omsorgsaktiviteterne inden for det pågældende område. Jeg tror, der på disse områder kan spares millionbeløb og vel at mærke, uden at det gør ondt og uden at lade fattige betale mere for tingene, bare ved at undgå spild, forkerte anbringelser, og samtidig kan man fremme en mere menneskelig omsorgspolitik.

Socialministeren (Nathalie Lind): Efter omsorgslovens § 15 kan socialministeriet godkende amtsplejeudvalg med forskellige opgaver. Men jeg vil gerne understrege, at det har ikke været hensigten med denne bestemmelse, at ministeriet skulle pålægge udvalgene særlige beføjelser, men at amtsrådene selv skulle afgrænse den opgave, som de ønskede løst af amtsplejeudvalgene, og derefter søge at få den ordning, som de havde vedtaget, godkendt. Derfor er mit

svar på hr. Albertsens spørgsmål, at udvalgene skal have de beføjelser, som det enkelte amtsråd ønsker.

I den vejledning, der er givet om lovbestemmelsen, er der stillet forslag om, hvordan den kan anvendes. Formålet med at oprette disse udvalg er først og fremmest, at de, som hr. Albertsen jo også var inde på, skal planlægge plejehjemsforsorgen og tage stilling til, hvilke hjem der skal opføres, hvilket så igen betyder, at de kan modsætte sig bygning af hjem, som ikke passer ind i den plan, der er lagt.

Det er også forudset, at amtsplejeudvalget eller et særligt udvalg kan tage stilling til optagelse af pensionister på plejehjem, altså påtage sig visiteringen. Så langt er man endnu ikke kommet i noget amt, og jeg mener ikke, det er noget, man bør tvinge amterne til på nuværende tidspunkt, for forudsætningerne herfor må først være til stede.

Kommunalreformen og den sociale styrelseslov har nu skabt bedre forudsætninger for planlægningsarbejdet i amterne, og forhåbentlig vil kommunerne gå ind i et nærmere samarbejde på omsorgslovens område, således at der også, hvor man lokalt finder dette praktisk, kan etableres en central visitering i amtet. Vi kan sikkert være enige om, at en sådan visitering kun kan gennemføres, hvis der er et nøje samarbejde mellem læger og sociale myndigheder, og i det samarbejde bør det i hvert enkelt tilfælde undersøges, om man kan hjælpe pensionister på anden måde end ved at optage dem på plejehjem. Jeg er bekendt med, at der i mange amter i øjeblikket foregår et meget intenst arbejde, og jeg regner med, at i en ikke alt for fjern fremtid kan der være effektivt arbejdende amtsplejeudvalg overalt.

Hr. Albertsen nævner til sidst i sit spørgsmål, at de hidtidige købstæder kan være i tvivl om deres forpligtelser med hensyn til plejehjemsforsorgen. Hertil kan jeg kun svare, at hvis der ikke er etableret amtsplejeudvalg, må det være primærkommunerne, der har ansvaret for plejehjemsproblemet, og de kommuner, f. eks. netop de tidligere købstæder, der er interesseret i at være med i en samlet planlægning, må naturligvis sørge for, at dette spørgsmål rejses i det amtsråd, de nu hører ind under.

Albertsen: Jeg takker ministeren for svaret, men må alligevel udtrykke en vis skuffelse over, at ministeren ligesom ikke synes, at det er påkrævet med et initiativ fra ministeriets side. Jeg beder ministeren overveje det endnu en gang, for jeg tror, det er påkrævet. Jeg ved, at der i adskillige amter og købstæder er et vist skisma med hensyn til, hvor afgørelsen skal placeres, og jeg tror derfor en afklaring fra ministeriets side ville være ønskelig og påkrævet.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg skal blot svare hr. Albertsen, at den § 15 i omsorgsloven, som vi diskuterer nu, kom ind i lovforslaget under behandlingen her i tinget, og vi var enige om, at det, der skulle være tale om, var en godkendelse fra ministeriet efter indstilling fra amterne. Men vi skal jo en dag have omsorgsloven op til revision, og udviklingen har måske så ført med sig, at vi kan få noget fastere rammer på dette område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Uhrskov* til socialministeren:

„Vil ministeren snarest muligt tage skridt til at sikre, at revalideringsloven atter kommer til at fungere?“

Skriftlig begrundelse:

Fra 1. december 1970 tilsendes samtlige nye klienter ved revalideringscentret for København og Frederiksberg — med undtagelse af visse klientkategorier — en skrivelse af følgende ordlyd:

„Som det formentlig er Dem bekendt, har centret modtaget indberetning fra . . om at være Dem behjælpelig med løsning af Deres erhvervsmaessige problemer. Imidlertid må der for tiden regnes med en længere ventetid af ubestemt varighed, før Deres sag bliver taget op til behandling. Da De omgående vil få besked, så snart dette sker, beder man Dem så vidt muligt ikke rette henvendelse hertil for at høre til Deres sag.

Man gør opmærksom på, at et midlertidigt arbejde, som De efter Deres helbredsforhold mener at kunne klare, ikke vil medføre, at Deres sag af den grund bliver udsat.“

Uhrskov: Spørgsmålet om revalideringen har jo været trukket frem nogle gange her i folketinget, sidst i begyndelsen af november, hvor ministeren forklarede, at den flugt, der havde fundet sted fra revalideringscentret her i København, var mere end kompensere ved nytilgang. Der er bare det aber dabej ved det, at indarbejdningsproblemerne ved nytilgangen er ganske enorme, og at kvaliteten af de nyansatte har været yderst svingende; generelt har den dog været væsentlig ringere end kvaliteten af dem, der er gået.

Siden har man så foretaget en slags midlertidig lapning på det lønproblem, der har spillet så stor en rolle, den lønforskel på ca. 5.000 kr. på årsbasis mellem nyansatte revalideringskonsulenter og socialrådgivere i tilsvarende statstjenestemandstillinger. Men den skrivelse, jeg i begrundelsen for spørgsmålet nævner, som her fra 1. december udsendes til samtlige nye klienter ved revalideringscentret for København og Frederiksberg med visse undtagelser, og som gør opmærksom på, at man for tiden må regne med en længere ventetid af en ubestemt varighed, før de pågældende sager kan blive taget op til behandling, er et symptom på, at situationen mildt sagt langt fra er i orden, at den tværtimod nærmer sig et sammenbrud. Og det er jo bekendt, at chancen for en vellykket revalidering afhænger af flere forhold, måske specielt af den pågældendes alder, men i høj grad også af den ventetid, der går, inden revalideringen sætter ind. Jeg vil gerne bede om ministerens udtalelse om disse problemer. Vi ved jo, at det forringer revalideringschancerne, når vi må lade mennesker vente i op til et års tid, samtidig med at det nervemæssigt er en belastning med denne ubestemte ventetid, som man her fra 1. december generelt udsætter klienterne for.

Socialministeren (Nathalie Lind): Det er rigtigt som anført af hr. Uhrskov, at jeg for mindre end 1 måned siden havde lejlighed til her i tinget på grundlag af et spørgsmål fra hr. Kjær Rasmussen at gøre rede for overvejelserne angående en revision af den lønordning, som gælder for revalideringskonsulenterne. Det er vist også bekendt, at der herefter er sket det, at socialministeriet

[Socialministeren.]

på grundlag af forhandlinger med de impli- cerede foreninger, Dansk Socialrådgiverfore- ning og Revalideringskonsulentforeningen, har godkendt en midlertidig lønordning, som løser de akutte problemer vedrørende revalideringskonsulenternes aflønning. Men herudover foregår der i socialstyrelsen over- vejelser om et nyt stillings- og lønsystem for revalideringskonsulenterne. Det er tanken herved dels at søge afhjulpet eventuelle mangler i centrenes administrative opbyg- ning eller i strukturen af deres ledelse, dels at opnå en harmonisering med lønordning-erne inden for det sociale område i øvrigt. Man er fra alle sider indstillet på, at disse overvejelser skal gennemføres snarest muligt, men jeg har ikke på nuværende tids- punkt mulighed for at vurdere, hvornår et resultat kan foreligge.

Når jeg så stærkt har fremhævet disse løn- og strukturproblemer i forbindelse med det stillede spørgsmål, som jo drejer sig om den ventetid, der er konstateret ved centret for København og Frederiksberg, skyldes det, at der jo nok er en ganske snæver sam- menhæng mellem disse ting. Det er klart, at det må synes meget drastisk, at centret for København og Frederiksberg føler sig foran- lediget til at meddele en vis kreds af nye klienter, at der vil være tale om en længere ventetid af ikke nærmere angivet varighed, før deres sag kan blive taget op til behand- ling. Nu er forholdet det, at netop på dette center har problemet med hensyn til afgang af ansatte revalideringskonsulenter været særlig føleligt, og selv om der har fundet nyansættelser sted, har udskiftningerne, som hr. Uhrskov også var inde på, bevirket, at centrets samlede personale alt i alt har mindre erfaring end hidtil, og det må jo desværre påvirke sagsekspeditionen i uhel- dig retning.

Jeg beklager, at jeg ikke kan komme med nogen trylleformular, hvormed jeg kan be- sværge de alvorlige problemer, som den store sagspukkel medfører både for klienter- ne, der må vente på at få deres sag behand- let, og for centrets personale, for hvem det store arbejdspress også er en belastning. Men jeg håber på, at den midlertidige ordning af lønforholdene, der som nævnt er gennem- ført, og den senere mere omfattende lønrevis- ion må kunne virke som en bremse på af-

gangen af erfarent personale fra centret. Jeg antager tillige, at den forøgelse af personale- antallet ved revalideringscentrene, som sø- ges gennemført ved forslaget til finanslov for 1971-72, også vil muliggøre en forkor- telse af ventetiden.

Det er imidlertid min opfattelse, at en virkelig holdbar løsning på centrenes perso- naleproblemer forudsætter en øget tilgang af kvalificeret personale til den sociale sektor og ganske særlig en øget tilgang af uddan- nede socialrådgivere. Men de initiativer, regeringen har taget på dette område, har af nærliggende grunde endnu ikke kunnet nå at spille afgørende ind.

Uhrskov: Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagnet om, at man hurtigst muligt vil søge den omfattende lønrevision gennem- ført, som alene kan sikre en varig tilgang af kvalificeret personale til disse stillinger som revalideringskonsulenter, men vil bare gøre opmærksom på, at ellefte time og også tolvte time er overskredet. Den manglende indsats, den manglende forudseenhed, det, at man ikke har taget problemerne op, at man ikke har villet give de lønninger, der skulle til, har gjort, at personalet har forladt centrene formentlig for stedse for at gå over i mindre krævende og bedre lønnede stillin- ger. Det er jo en af den type besparelser, som vi har set så forfærdelig mange af fra regeringens side, og som minder så slående om den korte varme, man opnår ved en særlig foropvarmning af hoserne om vinteren. Det er jo meget godt, at man nu fra regerin- gens side er inde på, at vi hurtigst muligt skal have sikret, at kvalificeret personale får sådanne løn- og arbejdsvilkår, at de vil gå ind i centerarbejdet igen. Men indtil da er det altså klienterne, der må betale meget dyrt, idet deres revalideringschancer forrin- ges.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg vil blot sige til hr. Uhrskov, at det er ikke så forfærdelig længe siden — jeg mødte det i hvert fald i de første år i socialministeriet — at man klagede over for stor afgang fra mødrehjælpsinstitutionerne på grund af for god aflønning ved revalideringscentrene. Hvordan vi end vender og drejer det, er hele problemet, at vi har for få uddannede soci- alrådgivere. Der blev før sagt noget om be-

[Socialministeren.]

sparelser og kortvarige virkninger, og jeg synes derfor, det må være rimeligt her at oplyse, at mens der i 1968-69 var 150 studerende ved de sociale højskoler, er vi i 1971-72 oppe på 550 studerende, og vi påbegynder endda nye sociale uddannelser to steder i Jylland til marts måned næste år. Flere socialrådgivere er den eneste virkelig varige løsning på dette problem.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Man gik derefter til:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om indførelse af lige løn for kvinder og mænd [af Gunhild Due m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. V) findes i tillæg A. sp. 1461, fremsættelsen i tidenden sp. 1296).

Forslaget sættes til forhandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): I det forslag til folketingsbeslutning om indførelse af lige løn for kvinder og mænd, som repræsentanter for socialistisk folkeparti har fremsat, opfordres regeringen til at fremsætte forslag til lov om indførelse af lige løn for kvinder og mænd. Efter forslaget skal kvinders løn i løbet af årene fra 1972 til 1976 bringes på fuld højde med den løn, mænd oppebærer for tilsvarende arbejde, idet forhøjelsen af kvindelønningerne gennemføres som en jævn stigning igennem den nævnte periode, og sådan at fastsættelsen af forhøjelsen én gang om året foretages af et udvalg nedsat af arbejdsministeren, og hvori arbejdsmarkedets hovedorganisationer er repræsenteret.

Fremsættelsen af forslaget er af forslagsstillerne bl. a. motiveret med, at princippet om lige løn til kvinder og mænd for samme arbejde kun i ret beskedent omfang er gennemført her i landet, især når henses til, at lige løn har været genstand for forhandlinger i forbindelse med mange overenskomst-situationer, og at Danmark i 1960 har ratificeret ILO-konventionen om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi.

Hvad ILO-konventionen angår, vil jeg gerne pege på, at den accepterer, at ligelønsprincippet kan gennemføres ved kollektive overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter. Det har hidtil været standpunktet her i landet, at ligelønsproblemerne bør løses af arbejdsmarkedets parter, og dette standpunkt kom i 1960, da konventionen blev ratificeret, til udtryk i en regeringsopfordring til hovedorganisationerne om ved fremtidige forhandlinger at have opmærksomheden henvendt på spørgsmålet.

Man kan måske være utilfreds med det tempo, der har præget udviklingen i retning af lige løn, men man kan efter min opfattelse ikke med rette hævde, at der ingenting er sket. Princippet om lige løn gælder inden for tjenestemandsløvgivningen og stort set inden for offentlig tjeneste i det hele taget. Det gælder herudover i enkelte kollektive aftaler på det private arbejdsmarked, hvor det område, der dækkes af HK, særlig fortjener at blive fremhævet. På det private arbejdsmarked er man endvidere aftalemæssigt nået frem til samme dyrtidstillæg til kvinder og mænd, og jeg forstår, at under de forhandlinger, der pågår i øjeblikket om de specielle krav i jernindustrien, regner man med enighed om, at tillæg for overtid, forskudt tid og arbejde på søn- og helligdage ydes med samme beløb til kvinder og mænd.

I det hele har der i de senere år været en ganske klar tendens i retning af, at kvinder lønnes relativt højere end tidligere. Kvindelige arbejderes gennemsnitlige timefortjeneste, der i 1960, da ILO-konventionen blev ratificeret, udgjorde 73½ pct. af mandlige ikke-faglærte arbejderes timefortjeneste, er således i 1969 nået op på 82 pct., altså en ret betragtelig stigning.

Jeg tror, at det er berettiget at hævde, at udviklingen i retning af lige løn er forløbet og forløber fuldt så hastigt her i landet som andre steder, og specielt er der ikke noget, der tyder på, at lande, der har gennemført lovgivning om lige løn, har haft en hastigere udvikling, end vi har.

I en kronik i Politiken for den 1. oktober i år gav jeg udtryk for, at vi bør kunne se hen til, at arbejdsmarkedets parter nu tager ligelønsproblemet op til løsning, men jeg gav samtidig udtryk for, at vi bør erkende, at en praktisk løsning må strække sig over nogle år. Forslagsstillerne er inde på lignende be-